Ушбу сонда:
2 ГАЗ, ЭЛЕКТР ҲАҚИ ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАН
3 ЙИҒИМ-ТЕРИМ ВА КАСАБА УЮШМАЛАРИ
4 *Шанба суҳбатлари* ЎЗБЕК ОПЕРАСИ ФАХРИ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ
OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI · FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ
2000 йил 23 сентябр, шанба №140 (972)
СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЁН ҚЎШНИ - ИШОНЧЛИ ҲАМКОР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 21-22 сентябр кунлари расмий ташриф билан Туркманистонда бўлди

Ўзбек ва туркман халқлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар тарихи асрлар билан ўлчанади. Ушбу давр мобайнида халқларимиз, бирор муддат бўлсин, ўз тараққиётини бир-бирисиз тасаввур қилган эмас. Кўп асрлик дўстлик ва қўни-қўшничилик муносабатлари, айниқса, мустақиллик йилларида тамомила янги босқичга кўтарилди.

Айни пайтда мамлакатларимизнинг ўзаро савдо-иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий алоқалари кўлами тобора кенгайиб бораётир. Аввало, Ўзбекистон билан Туркманистон ўртасидаги маданий соҳага тўхталсак. Ўзбек ва туркман халқларининг урф-одатлари, санъати бир-бирига жуда яқин. Бу келиб чиқиши, илдизлари бир бўлган икки халқ ўртасидаги маданий алоқалар доимо юксак даражада бўлганидан далолат беради. Ҳозир бу борада ўзаро муносабатларни янада юқори поғонага кўтариш жараёни кечмоқда. Жумладан, куни кеча Тошкентда Туркман миллий маданияти маркази очилгани, Президент Ислом Каримовнинг Ашхободга расмий ташрифи чоғида эса Туркманистонда Ўзбек миллий маданияти марказини ташкил этиш тўғрисида протокол имзолангани бунинг яққол тасдиғидир.

Ўзбекистон билан Туркманистон ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқалар хусусида шуни айтиш мумкинки, икки мамлакат ўртасидаги экспорт-импорт операцияларида, асосан, қишлоқ хўжалик машиналари ва кимё саноати маҳсулотлари салмоқли ўрин тутади. Жорий йилнинг дастлабки етти ойи давомида ўзаро савдо ҳажми 1999 йилнинг шу даврига нисбатан 2,5 баробар кўпайиб, 180 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир қарашда, бу рақамлар жуда катта кўринса-да, савдо-иқтисодий алоқалардаги суръатни мавжуд имкониятлар даражасида, деб бўлмайди. Президент Ислом Каримов Туркманистон раҳбари Сапармурод Ниёзов билан бўлган музокаралар чоғида шу жиҳатга алоҳида эътибор қаратиб, ўзаро савдо-сотиқ ҳажмини ошириш чора-тадбирларини кўриш лозимлигини таъкидлади.

Ўзбекистоннинг иқтисодий қудрати тобора ортиб боряпти. Жумладан, мамлакатимизнинг экспорт салоҳияти юксалмоқда. Бу эса Ўзбекистондан муқобил транспорт йўллари - Туркманистон ҳудуди орқали юк ташишга жиддий эътибор қаратишни талаб қилаётир. Зеро, Ўзбекистоннинг ташқи савдо-иқтисодий алоқалари учун муҳим аҳамиятга эга бўлган Жанубий Осиёга, Яқин Шарқ ва Форс кўрфазига, Каспий денгизи орқали Европага чиқадиган транспорт йўллари айнан шу ҳудуддан ўтади. Шу сабабли, Туркманистон орқали транзит юк ташувининг мустаҳкам ҳуқуқий асосини қуриш жуда муҳим. Шу маънода, Президентимизнинг Ашхободга сафари чоғида икки давлат ўртасида темирйўл транспортида транзит юк ташувини тартибга солиш соҳасида ҳамда солиқ қонунчилигига риоя қилиш масалаларида ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам кўрсатиш тўғрисида имзоланган битимларнинг аҳамияти беқиёсдир.

Ушбу ташриф чоғида Ислом Каримов Туркманистоннинг транзит салоҳияти Ўзбекистон учун йилдан йилга тобора катта аҳамият касб этаётганини таъкидлади. Айниқса, яқинда Ўзбекистонда Қамчиқ довонидан ўтган йўлнинг фойдаланишга топширилиши билан Шарқу Ғарбни боғлайдиган улкан халқаро магистрал фаолияти учун яна бир залворли қадам ташланганi Туркманистон орқали транзит юк ташувини кенгайтириш заруратини янада яққолроқ намоён эта бошлади. Бу йўлнинг Сарахс-Тежан-Машҳад йўналиши билан боғланиши Ўзбекистоннинг экспорт имкониятларини оширишга катта туртки бўлиши, шубҳасиз.

Ташриф давомида Ўзбекистон билан Туркманистон ўртасида давлат чегараларини делимитация қилиш тўғрисида шартнома имзоланди. Маълумки, сўнгги вақтларда Марказий Осиё мамлакатлари давлат чегараларини белгилаш бўйича жиддий қадамлар ташламоқда. Бу тадбир минтақа давлатларининг ўзаро муносабатлари халқаро андозалар асосида ривожланиши учун жуда муҳимдир.

Ўзбекистон Туркманистон билан қарийб 2000 километрлик давлат чегараларига эга. Шу боис давлат чегараларини белгилашга жиддий эътибор қаратилмоқда. Ўзбекистон ва Туркманистон Марказий Осиё мамлакатлари орасида биринчи бўлиб, бу борада келишувга эришди ва тегишли ҳужжатни имзолади. Ислом Каримов мазкур шартноманинг аҳамияти катта эканлиги ҳақида гапирар экан, у баъзи ёвуз кучларнинг чегара масаласида мамлакатларимиз ўртасида келишмовчиликлар келтириб чиқаришга уриниши эҳтимолини йўққа чиқаришини таъкидлади.

Ислом Каримов билан Сапармурод Ниёзов ўртасида бўлиб ўтган музокарада кўпгина масалалар юзасидан фикр алмашилди. Икки мамлакат ўртасида турли соҳалардаги ҳамкорлик, қатор минтақавий ташкилотлар ва МДҲ доирасидаги муносабатлар масалаларидан ташқари, Орол муаммосига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Бу бежиз эмас, албатта. Мазкур офатнинг жабрини айнан мана шу икки давлат кўпроқ тортаётир. Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти ҳамда Туркманистоннинг шимолий ҳудуди аҳолисининг Орол денгизи қуришидан чекаётган азиятини, Президентимиз таъбири билан айтганда, фақат шу ерда яшабгина билиш мумкин. Бу офат фақат табиатнинг бузилишига олиб келмай, миллатнинг генофондига ҳам жиддий зарар етказаётгани янада ташвишланарлидир.

Ислом Каримов БМТ минбаридан туриб, жаҳон ҳамжамиятини бир неча бор Орол муаммосига жиддий эътибор қаратишга чақирганди. Жумладан, давлатимиз раҳбари бу офатни бартараф қилиш учун БМТнинг махсус комиссиясини тузиш тўғрисида ҳам таклиф киритганди. Бироқ айни пайтда халқаро ҳамжамият бу муаммонинг кўламини тўла англаб етмаяпти. Давлатимиз раҳбари Ашхободга ташрифи чоғида бу муаммони ҳал этишга иқтисодий жиҳатдан қудратли давлатлар ва йирик молиявий ташкилотларни жалб қилиш зарурлигини яна бир бор таъкидлади. Орол қуриб битса, унинг таъсири Европа ва Америкага ҳам етиб боришини барча тушуниб етиши зарур, деди Ўзбекистон Президенти.

Сўнгги вақтларда Туркманистон Афғонистон муаммосини ҳал этиш борасидаги дипломатик фаоллигини анча оширди. Қўшнимизни бундай хатти-ҳаракатга ундаётган омилларни идрок этиш қийин эмас. Бугунги кунда Афғонистонда 20 йилдан ортиқроқ вақтдан буён давом этаётган хунрезликдан келиб чиқаётган хавф-хатар, қолаверса, Туркманистоннинг иқтисодий манфаатлари шуни талаб қилаётир.

Баъзи доираларда Туркманистоннинг афғон муаммосини ҳал қилишдаги айрим қадамлари Ўзбекистоннинг бу борадаги сиёсатига унчалик мос келмаётгани бот-бот такрорланяпти. Бу ерда гап Афғонистондаги урушни бартараф қилиш масаласига турлича ёндашув ҳақида бормоқда. Улар бу масалага Ўзбекистон ва Туркманистон, беозор қилиб айтганда, икки қутбдан ёндашаётганини қистириб ўтмоқда.

Туркманистон президенти саройида бўлиб ўтган матбуот анжуманида Ислом Каримов бу хусусда ўз фикрини билдирди.

- Биз бетараф Туркманистоннинг Афғонистон муаммоси масаласида юритаётган мустақил сиёсатига чуқур ҳурмат билан қараймиз, - деди, жумладан, давлатимиз раҳбари. - Ҳа, бизнинг бу борадаги қарашларимиз турлича. Бироқ бу Ўзбекистон ва Туркманистонни мазкур масалада бир-бирига қарама-қарши қўйишга уриниш учун важ бўлмаслиги керак. Чунки, таъкидлаб айтмоқчиман, Туркманистоннинг бу борадаги қарашлари ва механизмлари Ўзбекистон нуқтаи-назарига унчалик ҳам мос келмаса-да, бизнинг масалага ёндашувимиз бир хил. Икки томон ҳам бу юртда тинчлик ҳукм суриши учун ҳаракат қилмоқда. Қолаверса, ҳар бир мустақил давлат бу борада ўз ташаббусини илгари суришга ҳақли. Шу сабабли, Ўзбекистон Афғонистондаги урушни тўхтатишга, бу мамлакатда осойишталик ўрнатилишига олиб келиши мумкин бўлган барча саъй-ҳаракатларни қўллаб-қувватлайди.

Ислом Каримов Афғонистон ҳудуди орқали газ ва нефт қувури ўтказилиши масаласида ҳам ўз фикрини баён қилди. Президентимиз агар бу борада халқаро лойиҳа амалга ошириладиган бўлса, Ўзбекистон томони уни қўллаб-қувватлашга тайёр эканини маълум қилди. Бу қувурларнинг қурилиши уруш тинкасини қуритган афғон халқини тинч яратувчилик ишларига йўналтиришига умид билдирди.

Мустақил тараққиёт йўлига ўтгандан буён Ўзбекистон ва Туркманистон ўртасида олтмишдан ортиқ турли ҳужжатлар имзоланган. Бу ҳужжатлар икки давлат ўртасидаги ҳамкорликнинг турли соҳаларини қамраб олган бўлиб, бугунги кунда ўзаро муносабатларимизнинг барқарор ривожига хизмат қилмоқда. Ислом Каримовнинг Туркманистонга сафари эса мазкур алоқаларимиз, айниқса, транспорт коммуникацияси соҳасидаги ҳамкорлигимиз равнақига катта туртки бўлади.

Анвар КАРИМОВ,
ЎзА махсус мухбири
Тошкент-Ашхобод-Тошкент.

«ВАТАН ФИДОЙИЛАРИ»

Инсон икки нарсани - Ватан ва ота-онани танлаш ҳуқуқига эга эмас. Бир Ватан ва халққа мансублик эса кишига умр бўйи масъулият юклаб бораверади. Бу иккисини ҳар қандай ёвуз кучдан ҳимоя қилиш - шу Ватан фарзанди, шу халқ вакили бўлган ҳар бир йигит учун муқаддас бурч, шарафли вазифа.

Мамлакатимиз жанубий чегараларига суқулиб кирмоқчи бўлган халқаро террорчи газандаларга қарши курашда Маҳмуджон, Алишер, Ғафуржон, Бобуржон, Сайёр, Маъруфжон, Эломон, Абдуҳалим, Юнус, Улуғбек, Дониёр, Қаҳрамон исмли ёш-ёш навқирон йигитларимиз ана шу муқаддас бурч, шарафли вазифани садоқат билан бажариб, қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар.

Улар ким, қандай кишиларнинг фарзанди, бундай фидойи фарзандларни ким тарбиялаган ва улар қандай жасорат кўрсатганлар? Буни бугун ўзини ўзбекистонликман деган ҳар бир фуқаро билиши, ёдда тутиши керак. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбирлари томонидан ёзилган «Ватан фидойилари» китобчасида ана шу баҳодир ўғлонларимиз қаҳрамонликлари ҳақида ҳикоя қилинади.

Она ватан ҳимояси, юртимизнинг тинчлиги йўлида ўз жонини фидо этган қаҳрамонларнинг мислсиз жасорати ҳақида ҳали кўплаб асарлар ёзилажак. Зеро, уларнинг номлари барчамиз учун мардлик ва жасурлик, фахру ғурур тимсоли бўлиб қолади. Уларнинг сўнмас хотираси халқимиз ёдидан ҳеч қачон ўчмайди.

Китобча республика Маънавият ва маърифат кенгаши ташаббуси билан «Маънавият» нашриёти томонидан Ўзбекистон Фан ва техника давлат қўмитаси ҳомийлигида чоп этилди.

(ЎзА).

ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТАЛАР ЙИҒИЛИШИ

Вазирлар Маҳкамасида жаҳон маънавий-диний тараққиётига бебаҳо ҳисса қўшган буюк ватандошларимиз - Имом Абу Мансур ал-Мотуридий ва Бурҳониддин ал-Марғинонийнинг юбилейларига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича республика ташкилий қўмиталарининг мажлиси бўлиб ўтди. Уни Бош вазир ўринбосари, мазкур ташкилий қўмиталар раиси Ҳ.Кароматов бошқарди.

Мажлисда юбилейларга тайёрғарлик қандай бораётгани ҳақида Самарқанд вилояти ҳокимининг ўринбосари А.Маматов, Фарғона вилояти ҳокимининг ўринбосари Ф.Азимов, Ўзбекистон Фанлар академияси вице-президенти Б.Назаров ва бошқаларнинг ахбороти тингланди.

Сўзга чиққанлар Вазирлар Маҳкамасининг қарорларига мувофиқ, Самарқандда калом илмининг асосчиларидан бири, ҳадис ва фиқҳ фанининг равнақига улкан ҳисса қўшган йирик аллома Абу Мансур ал-Мотуридийнинг 1130 йиллигига, Фарғонада эса жаҳон халқларининг маънавий-диний тараққиёти ва ҳуқуқшунослик илмининг ривожида беқиёс ўрин тутган буюк ватандошимиз Бурҳониддин ал-Марғинонийнинг 910 йиллигига тайёргарлик айниқса қизғин бораётганини таъкидладилар.

Жумладан, Самарқанддаги Чокардиза қабристонида изчил илмий-тадқиқот ишлари олиб бориш билан бир қаторда Имом ал-Мотуридий меъморий мажмуаси барпо этилмоқда. Ҳозирга қадар бу ерда дафн этилган азиз-авлиёлардан 313 нафарининг муборак номлари аниқланди ва уларга тегишли икки юзга яқин лавҳа тошлари топилди. Бурҳониддин ал-Марғиноний қадамжолари - Марғилон ва Риштон шаҳарларидаги боғларни янада обондонлаштириш, «Соҳиби ҳидоя» мақбарасини таъмирлаш, ал-Марғиноний меъморий мажмуасини қуриш борасида улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда.

Юбилей дастурлари доирасида «Имом ал-Мотуридий ва унинг ислом фалсафасида тутган ўрни» ҳамда «Бурҳониддин ал-Марғинонийнинг жаҳон фани ва маданияти тараққиётида тутган ўрни» мавзуларида халқаро илмий-амалий анжуманлар бўлиб ўтади. Бу борада алломаларнинг энг сара асарларини, уларнинг ҳаёти ва ижодига бағишланган тадқиқотлар, рисолаларни нашрга тайёрлаш ишлари ниҳоясига етказилмоқда.

Халқаро миқёсда ўтказиладиган бу муҳим тадбирларда хорижий мамлакатлардан таниқли дин арбоблари, калом ва фиқҳ илмининг пешволари иштирок этади. Мажлисда уларни кутиб олиш, меҳмонхоналарга жойлаштириш, юбилей дастурлари ва адабиётлар билан таъминлаш, зарур маданий-маиший шароит яратиш бўйича тегишли мутасадди ташкилотлар раҳбарларига топшириқлар берилди.

Мажлисда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси А.Мелибоев иштирок этди.

(ЎзА).

Соғломлаштириш мавсуми якунлари таҳлили нимани кўрсатди?

САБОҚ

Ҳар бир ота-она ўз фарзандини аввало соғлом, ҳар томонлама баркамол инсон сифатида кўришни хоҳлайди. Фарзанд — ҳаёт гули, умр меваси. Комил, юртпарвар, қалбида Ватан ишқи жўш урган ўғил ва қизларимиз бахтли келажак ворисларидир. Республикамиз раҳбарияти уларнинг биздан кўра билимли, бахтли бўлишлари учун катта тадбирларни амалга оширмоқда. Бу хайрли ишдан касаба уюшмалари ҳам четда қолаётгани йўқ. Хусусан, соғлом авлод дастурига кўра кенг қамровли тадбирлар изчил амалга оширилмоқда. Масалан, болаларни ёзги соғломлаштириш масаласини олайлик. Тошкент вилоят касаба уюшмалари Кенгаши ҳам ушбу масалага эътиборни кучайтириб, бу йил ана шу мақсад учун 119 миллион 698 минг сўм ажратди. Ўтган йил сабоқларидан хулоса чиқариб, оромгоҳларни вақтида мавсумга тайёрлаш, уларни кўнгилдагидек таъмирлаш, жиҳозлашга ҳаракат қилинди. Илғорлар тажрибасини чуқур ўрганиш, муҳим ишни намунали ташкил этишнинг синалган омилларини жорий этишда «Чирчиққишлоқмаш» ҳиссадорлик жамиятига қарашли «Хумо» оромгоҳида ташкил этилган кўргазмали ўқув-семинарининг нафи катта бўлди. Ундан оромгоҳлар бошлиқлари, бош тарбиячилар, ҳисобчилар, касаба уюшма қўмиталари раислари соғломлаштиришга оид маслаҳатлар олдилар.

Бу йил вилоят касаба уюшмалари Кенгаши тасарруфидаги шаҳардан ташқари ҳудудларда жойлашган 18 та оромгоҳ уч ва тўрт навбатда фаолият кўрсатди. Мактаблар қошида ташкил этилган 78 та оромгоҳ ҳам кўзлангандан кўп ўғил ва қизларимизни ўз бағрига олди. Умуман 27 минг 660 нафар бола кўнгилли ҳордиқ чиқарди. Сўлим масканларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда «Вилоятсавдо» ҳиссадорлик компанияси ҳамда «Матлубот-савдо» уюшмалари алоҳида намуна бўлдилар. Авваалги йиллардан фарқли ўлароқ, бу йил маданий-маърифий тадбирларни ўтказишга кенг ўрин берилди. Оролбўйи болалари алоҳида меҳр-муҳаббат билан қуршаб олиндилар.

Таҳлил шуни кўрсатдики, «Энергоиндустрияқурилиш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Оқ елкан», «Ўзбеккимёмашина» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятининг «Хумо», Чирчиқ қурилиш материаллари ва конструкциялари ҳиссадорлик жамиятининг «Гўзал», Тошкент эшилган маҳсулотлар фабрикасининг «Келажак» оромгоҳлари фаолияти намунали бўлди.

Бироқ, соғломлаштириш масаласига ҳамма бирдек муносабатда бўлгани йўқ. Баъзи ерларда эски касал яна такрорланди. Яъни, тайёргарлик ишларига кеч киришиш, иқтисодий қийинчиликларни рўкач қилиш, кадрлар масаласига камҳафсалалик билан ёндошиш панд берди. Бундан ташқари, агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитасига қарашли «Саломатлик-Р» ҳиссадорлик жамияти тасарруфидаги «Лола» ва «Дўстлик», Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинатининг «Гулзор» оромгоҳларида ён-атрофни ободонлаштириш, керакли жиҳозларни вақтида келтиришга совуққонлик билан ёндошилди. Уларда чўмилиш ҳовузлари, мосламалар яхши ишламади. Боз устига, шароит санитария-гигиена меъёрларига жавоб бермаганлиги дам олувчиларнинг эътирозларига сабаб бўлди.

Бундай камчиликлар яқинда Тошкент вилояти ҳокимлигида мавсум якунларига бағишланган семинар-кенгашда ҳам рўйрост кўрсатиб ўтилди. Болаларни тўйимли ва сара неъматлар билан етарли миқдорда таъминлаш муҳим вазифалардан биридир. Бироқ, «Дўстлик» ҳамда «Лола» оромгоҳларида пишлоқ, тухум, сариёғ каби маҳсулотлар камдан-кам берилган. «Дўстлик» оромгоҳида текшириш ўтказилганда, бир болага бир кунда режада белгиланган 405 сўм ўрнига ўрта ҳисобда 312—380 сўмдан харажат қилинган. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши мутасаддилари мавсум кезлари Ўртаовул машина таъмирлаш бирлашмасининг «Наргиз» оромгоҳини назоратдан ўтказишганда, гўшт маҳсулотларининг етишмаслиги, товуқ гўштининг бир қисми истеъмол учун яроқсиз эканлиги маълум бўлди. Боз устига, баъзи ерларда идиш-товоқлар ва бошқа жиҳозлар етишмаслиги оқибатида турли дилхираликлар юзага келди.

Ошкора, танқидий руҳда ўтган кенгашда қайд этилган камчиликлар мутасаддилар учун катта сабоқ бўлиши керак. Улар барча тадбирлар сўзда эмас, амалда бажарилишига эришишлари лозим.

М.ЎРМОНБЕКОВА,
«Ишонч» мухбири.

АСОСИЙ МАҲСУЛОТ ХОРИЖГА

Жарқўрғон туманидаги «Сурхонтекстил» ҳиссадорлик жамияти касаба уюшма қўмитаси иш тажрибасидан

Корхона цехлари шинам, замонавий дастгоҳларни ўзимизнинг йигит ва қизлар моҳирлик билан бошқаришмоқда. Кўтаринки кайфиятда фаолият юритаётган 1500 нафар ишчи-хизматчи пировард натижа учун ўзини масъул деб билади. Улар маҳсулот сифатига алоҳида эътибор беришмоқда. Корхона касаба уюшма қўмитаси меҳнаткашларга қулай шарт-шароитлар яратиш, яхши ишлаётганларни моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириш, кўнгилли дам олишларини таъминлаш юзасидан ибратли тадбирларни амалга ошираяпти. Мақсадга эришишда ишчи-хизматчилар таклифлари инобатга олиниб қабул қилинган жамоа шартномасининг аҳамияти катта бўлмоқда.

Агар инсон бажараётган иши, меҳнати натижасидан кўнгли тўлса, ҳар куни қадрдон корхонасига иштиёқ билан қадам қўйса ютуқлар кўпаяверади. Албатта, иқтисодий манфаатдорлик ҳам асосий масала. Эътиборлиси шуки, бу ерда фаолият юритаётганларнинг ойлик иш ҳақи 10 минг сўмдан ошди. Мураббийлар ёшларни оталикка олиб касб сирларини кунт билан ўргатишмоқда. Бунинг шарофати билан туман қишлоқларининг йигит ва қизлари яхши касбга, доимий иш ўрнига эга бўлдилар.

Касаба уюшма мутасаддилари меҳнатни ташкил этиш ва уни рағбатлантириш омилларидан унумли фойдаланишга ҳаракат қилишмоқда. Тўртта ишлаб чиқариш цехида дам олиш, тиббиёт хоналари мавжуд.

Йигирув цехи энг кўп одам ишлайдиган жамоадир. 280 киши уч сменада фаолият юритаяпти. Шароит тақозоси билан байрам ва сменадан ташқари вақтда ишлаганларга икки ҳисса ҳақ тўланади. Меҳнатчилар вақти-вақти билан касабақўм ташаббуси билан Хива, Самарқанд, Тошкент, Бухоро шаҳарларига саёҳатга борадилар. Кўпгина ишчиларнинг номлари эндиликда вилоятга танилган. Гулноз Рўзиева, Нигора Йўлдошева, Гулбаҳор Олтибоева, Зумрад Чориева, Гулшод Эрназарова кабилар шулар жумласидан. Улар кунлик меъёрни икки-уч бараварга етказиб бажаришмоқда.

«Сурхонтекстил»да шу йилнинг саккиз ойи давомида тайёрланган сифатли маҳсулотлар Россия, Польша каби қатор давлатларга экспорт қилиниб, катта миқдорда АҚШ долларига эга бўлинди. Хазинада маблағ бўлса эзгу мақсадлар бирин-кетин рўёбга чиқаверади. Жамият маъмурияти, касаба уюшма қўмитаси саъй-ҳаракати билан ишчи-хизматчиларни ишга олиб келиш, уйларига элтиш учун ажойиб транспортлар ажратилди. Ишчи хизматчиларнинг жажжи фарзандлари «Камалак» боғлар боғчасида тарбияланмоқда, сарф-ҳаражат корхона ҳисобидан. Шунингдек, ишчилар ошхонасида тайёрланаётган неъматлар 50 фоизга арзонлаштирилган.

Яқинда бу ерда «Саломатлик» бўлими ташкил этилди. Тунги сменада ишлаётганлар ҳам истаган вақтида шифокорга мурожаат этишлари мумкин. Ёз мавсумида бир гуруҳ меҳнаткашлар энг яхши сиҳатгоҳларда дам олдилар. Касабақўмга ариза билан мурожаат қилган моҳир тўқувчи Валентина Климова «Ситораи Моҳи Хосса», ёшлар мураббийси Воҳид Қораев «Ботаника», тикувчилар Олтиной Нораливева, Сайёра Ўринова «Хонжиза», Зулфия Хўжамқулова эса «Умид учқунлари» сиҳатгоҳларида саломатликларини мустаҳкамладилар.

Жамоа шартномасига биноан зарарли участкаларда ишлаётган ишчиларга ҳар куни сут-қатиқ мунтазам равишда бериб борилмоқда. Кам таъминланган оилаларга 2 миллион сўм атрофида моддий ёрдам кўрсатилди.

Корхонада спортни ривожлантиришга ихлос билан киришилган. Туман марказидаги «Пахтакор» ўйингоҳи жамият ишчилари ихтиёрида. Ўйингоҳ таъмирланиб, унинг ёнида иккита теннис корти барпо этилди. Ёшларнинг кўпчилиги ишдан сўнг тўғри шу ерга келишади.

Меҳнатимиз юксак қадр топаётганидан хурсандман, — дейди ишчи Малика Аҳмедова. — Касабақўм манфаатларимизнинг устувор ҳимоячиси. Тўй-маъракаларда моддий томондан ёрдам кўрсатилмоқда. Кам даромадли ишчилар фарзандларининг суннат тўйларини ўтказиш корхона ҳисобидан бўлаётганлиги жуда улуғ ишдир. Аёлларга алоҳида имтиёзлар мавжуд. Шу боис ютуқлар салмоғи кўпайиб бормоқда.

Рустам ДАВЛАТ,
«Ишонч мухбири.

Суратда: корхонанинг асосий цехлари.

И.ХАСАНОВ олган суратлар

Ислоҳот инсон учун

ГАЗ, ЭЛЕКТР ҲАҚИ ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАН

Қўшкўпир туманида Машариф Раҳимов номли хўжалик бор. 1998 йилда ширкат хўжалигига айлантирилгач, қишлоқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида давлат шартномавий режалари ошириб бажарилмоқда.

Ширкат хўжалиги касаба уюшмасининг 1215 аъзоси бор. Унга Ҳамид Бекчонов раҳбарлик қилади.

— Меҳнаткашларни ижтимоий муҳофаза қилишга эътиборни кучайтирмоқдамиз, — дейди у. — Қишлоқларимиз ҳудудида 27 нафар ногирон бор. Уларнинг газ, электр ҳақи тўловларини хўжалик ўз зиммасига олган. Никоҳ ва суннат тўйлари, дафн маросимлари харажатлари учун ҳам ёрдам берилади. Ўтган йили юқоридаги мақсадларга ҳамда ижтимоий муҳофазага 1 миллион 716 минг сўм маблағ сарфланди.

Ширкат хўжалиги касаба уюшма қўмитаси қишлоқда ўтказиладиган барча байрам ва маросимларга бош-қош. Шунингдек, меҳнаткашларнинг 200 нафар фарзандлари энг оммавий жамоат ташкилоти ёрдами билан ёзда оромгоҳларда дам олдилар. Ўн нафар ширкат аъзосига ўзлари хоҳлаган сиҳатгоҳларга йўлланма берилди.

Бу йил Амударё сувининг камчил бўлиши деҳқонлар ишини қийинлаштириб юборди. Ёзнинг қуруқ ва иссиқ келиши ўсимлик ривожига салбий таъсир этди.

Шунга қарамай хўжалик аъзолари буғдой ва картошка етиштириш шартномавий режасини туманда биринчи бўлиб бажардилар. Улар бу йил 34 навдаги картошкани синов тариқасида эккан эдилар. Шуларнинг ичида Голландиядан келтирилган «Санто» нави воҳа шароитида яхши ҳосил бериши маълум бўлди. Буғдойдан эса «Половчанка» ва «Интенсив» нави маъқул келди. Келгуси йилда туман хўжаликларида шу нав экилади.

Жамоанинг 1976 гектар экин майдони бўлиб, унинг 508 гектари фермерларга бўлиб берилган. Уларга ўз вақтида техника, минерал ўғит ажратилаяпти.

Кейинги йилларда хўжаликда замонавий мактаб, қишлоқ шифокорлик пункти қурилди. 10 километр йўл асфальт қилинди, 14 километр йўлга тош ётқизилди. Мавжуд олтита маҳалладан тўрттаси ичимлик суви билан таъминланди. Қарийб барча хонадонларга табиий газ қувурлари уланган.

Шунингдек, хўжаликда қўйчилик ва балиқчилик ташкил қилиниб, улардан маҳсулот олина бошланди.

Фермерлик ҳаракатига кенг йўл очилганлиги туфайли чорва маҳсулотлари етиштириш йил сайин кўпаймоқда. Бу маҳсулотларни қайта ишлайдиган кичик корхона илгари ҳатто вилоятда ҳам йўқ эди. Шуни эътиборга олиб, ширкат раҳбарлари қишлоқда Голландия технологияси асосида бир кеча-кундузда 2 минг литр сутни қайта ишлайдиган мини заводни қуриб битказишди. Завод мустақиллик байрами арафасида ишга туширилди.

— Бизга бунақанги корхоналар қуриш имкониятини фақат мустақиллик берди, — дейди ширкат раиси С. Ўрозметов. — Энг муҳими деҳқонларга берилган эркинликдир. Муаммоларни жамоа билан баҳамлаҳат ўзимиз ҳал қиламиз. Харажат ҳам, ундан келадиган фойда ҳам ихтиёримизда.

Бу ерда жамоа фикрига, касаба уюшмаси қўмитаси қарорларини бажаришга жиддий эътибор берилаётир. Ширкатнинг илғорлиги, туманнинг бошқа хўжаликларидан фарқи ҳам шунда бўлса ажаб эмас. Меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш йилдан-йилга кенгаймоқда. Ҳаммом, сартарошхона, тикувчилик цехи, темирчилик устахонаси, дўконлар мунтазам ишламоқда.

Э.ЭРКИНОВ.

ҚЎШМА КОРХОНА ҚУРИЛАДИ

Шаҳрисабздаги «Садо» ҳиссадорлик жамияти Японийанинг «Мицубиси корпорейшн» фирмалари билан ҳамкорликда «Оқсарой-Тўқимачи-ЛТД» қўшма корхонаси қурилишини бошлаб юборди.

Лойиҳа қиймати 66 миллион АҚШ долларига тенг ушбу қўшма корхона ишга тушганидан сўнг йилига 4800 тонна юқори сифатли ип-калава, хом трикотаж полотноси каби экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқарилади.

Қўшма корхона қурилиши муносабати билан бўлиб ўтган йиғилишда сўзга чиққанлар, бу корхона мамлакатимиз иқтисодий салоҳиятини оширишга хизмат қилишини таъкидлашди. Шу куни корхона қурилишига мўлжалланаётган жойга рамзий ғишт қўйилди.

Сизга қандай хизмат кўрсатишимоқда?

Кейинги пайтларда Ромитан туманида тадбиркорлар сафи кенгайиб бораётир. Хусусан, ўтган 2-3 йил ичида қишлоқ хўжалигида янгича тартибда иш юритиш истаги билан ўз фаолиятини бошлаган фермер ва деҳқон хўжаликларининг сони икки бараварга ошди. Чунки туман ҳокимлиги, фермерлар уюшмаси, тадбиркорлар палатаси, агросаноат ходимлари мажмуаси туман касаба уюшма қўмитаси ишбилармон ва тадбиркорларга ғамхўрликни кучайтирмоқда. Туманда деҳқон ва фермер хўжаликларига хизмат кўрсатишга мўлжалланиб, ишга туширилган савдо дўкони ҳам бу йўналишдаги изланишларнинг ёрқин далилидир.

ҚИШЛОҚДА ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАР ДЎКОНИ

Дўкон жуда қисқа фурсатда ўз мухлисларини топди. Унда истаган турдаги қишлоқ хўжалик техникасининг эҳтиёт қисмларини топиш мумкин. Дўкон расталарида дид билан териб қўйилган маҳсулотлар бозордагидан анча арзонлиги ва ишончли корхоналарда тайёрланганлиги билан ажралиб туради.

Гидронасослар, ҳар хил ўлчовли подшипниклар, узатувчи тасмалар, турли мосламалар, ёнилғи насослари, салникларни харидор нақд ёки пул кўчириш йўли билан харид қилиши мумкин.

Қосим Рўзиев, Насриддин Сиддиқов, Олим Жумаев каби фермер хўжаликлари раҳбарлари биз билан бўлган мулоқотда бу ердаги хизмат кўрсатиш даражасидан беҳад мамнун эканликларини изҳор этдилар.

— Талаб ва истакларни ўрганиб, шу асосда айрим эҳтиёт қисмларни марказий устахонада тайёрлашни йўлга қўйдик. Бизда бу ишни уддалашга қодир бўлган қўли гул усталар кўп. Шу боис, дўконимиздаги тайёр маҳсулотларни қўшни туманлардан келаётган харидорлар ҳам харид қилмоқдалар, - дейди дўкон мудири М.Тўраев.

Бу ерда дастлабки ойларда 85-100 минг сўмлик савдо хизмати кўрсатилган бўлса, кейинги пайтларда бу кўрсаткич 200 минг сўмдан ошиб кетди.

Ўзбекистон - Америка ҳамкорлиги

«ЎЗКЕЙСТРАКТОР» — ФЕРМЕР СУЯНЧИ

Америка Қўшма Штатларининг «Кейс-Нью Холланд» корпорацияси қишлоқ хўжалик техникасининг халқаро миқёсдаги етакчи ишлаб чиқарувчисидир. Шунингдек, бу корпорация дунёнинг кўплаб давлатлари билан қўшма корхоналар ҳам тузган. Фақатгина Ўзбекистоннинг ўзида тўртта қўшма корхона барпо этилган. Улар - «ЎзКейсМаш» (пахта териш машиналарини ишлаб чиқаради), «ЎзКейсСервис» (таъмирлаш, хизмат кўрсатиш ишлари), «ЎзКейсАгролизинг» (лизинг асосида ишлайди) ҳамда янги авлод «МХ-135» тракторларини ишлаб чиқарувчи «ЎзКейсТрактор» Ўзбек-Америка қўшма корхонасидир. Бугунги суҳбатдошимиз - ана шу корхонанинг бош директори ўринбосари Муҳиддин БОЙҚУВВАТОВ.

— Муҳиддин ака, қўшма корхона қачон ва қай тарзда дунёга келган? Корхонада иш қандай ташкил этилган?

— Қўшма корхонамиз 1998 йилнинг май ойида, Вазирлар Маҳкамасининг 207-сонли қарорига мувофиқ ташкил этилган. Унинг таъсисчилари — Ўзбекистон томонидан «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» ва Тошкент трактор заводи, АҚШ тарафидан эса «Кейс» корпорацисидир. 100 от кучидан 135 от кучигача қувватли универсал ер ҳайдайдиган тракторларни чиқарамиз. Низом жамғармамиз 15 миллион АҚШ долларини ташкил этиб, унинг 49 фоизи Ўзбекистон томонидан, 51 фоизи эса АҚШ томонидандир. Корхонамиз бош директори эса — «Кейс-Нью Холланд» фирмаси вакили Рожер Пирс.

Хорижий ҳамкоримиз бизга тракторнинг барча бутловчи қисмларини етказиб беради. Вазифамиз — уларни аъло даражада йиғиш. «Maxxum» тракторлари Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган қишлоқ хўжалик ускуналари — плуглар, сихмолалар билан ишлайди. «ЎзКейсТрактор»да 40 нафар хизматчи-бутловчилар, ишчилар, слесарлар меҳнат қилади.

— Корхонада ишлаб чиқилаётган «МХ-135» тракторларининг ўзига хос технологик афзал томонлари ва қулайликлари қандай?

—Машҳур «Максум» тракторининг ўзининг кучли, тежамкор мотори, жуда ишончли гидравликаси, трансмиссиянинг энг замонавий хусусиятлари ва механизатор учун қулай иш шароитлари яратилганлиги билан машҳурдир. Бу тракторга исталган томондан кириш ва чиқиш мумкин. Иситиш, совутиш ва шамоллатишнинг махсус тизими кабина ичида қишин-ёзин сунъий иқлимни таъминлайди: фильтр ҳар гал эшик ёпилганида автоматик тарзда ҳавони тозалайди. Ҳайдовчи курсиси эса пневматикдир, уни исталган ҳолатга келтириш мумкин. Рул колонкаси ҳам худди шундай ўзгаради. Кабина ичидаги шовқин даражаси жуда паст. Янги электроника механизаторнинг вақти ва ҳаракатларини тежаб, жуда кўп вазифаларни бажаради, 265 литр ҳажмли ёнилғи баки туфайли тракторни 14 соатгача узлуксиз ишлатиш мумкин. Турбопуфловли, 6 та цилиндрли дизель моторлари юқори самарадорликни ҳамда хизмат кўрсатиш оддийлигини таъминлайди.

— Келгусида қандай режаларингиз бор?

—Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ, маҳаллий хом ашёдан деталларнинг 60 фоизини ишлаб чиқариш мўлжалланган. Улар келгусида «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» заводларида ишлаб чиқарилади. Яқин вақт ичида, «Максум» учун бутловчи қисмларни Тошкент трактор заводида чиқариш ниятидамиз. Ҳозирги вақтда эса биз хом ашёдан фойдаланишни маҳаллийлаштириш устида иш олиб боряпмиз.

Экспорт хусусида тўхталсак: тракторларимиз Марказий Осиё бозорларида сотилади.

Шунингдек, биз қўшма корхонамиздаги иш тизимини янада такомиллаштирмоқчимиз. Янги йиғув конвейерини ўрнатиш ниятимиз бор. Замонавий хорижий технологиялар, янги жиҳозлар келтирамиз.

—Сизнингча, корхона ходими, оддий ишчи ёки айтайлик, иш бошқарувчи қандай бўлиши лозим?

— Ҳозирги вақтда, иқтисодий ислоҳотлар дадил олға қадам ташлаётган бир пайтда ҳар бир корхона хизматчиси ўз ишига ўта масъулият билан ёндошиши, етук мутахассис бўлиб етишиши интилиши зарур. Корхона ходими компьютерни тўлиқ эгаллаган бўлиши, илғор технологиялар «тили»ни билиши зарур. Фақат шундагина қўшма корхоналар гуллаб-яшнайверади, мамлакат иқтисодиётига салмоқли ҳиссаларини қўшаверадилар, деб ўйлайман.

Суҳбатдош: Дилшод ҚОСИМОВ.

САНАЦИЯ БЕРГАН ИМКОНИЯТ

Санация сўнгги имконият. Буни яхши англаган Риштон туманидаги «Истиқлол» хўжалиги деҳқонлари барча тармоқни бирдек ривожлантириш, иқтисодиётни юксалтириш ва пировард натижада қолоқликка барҳам бериш учун дақиқалар қадрига етиб ишламоқдалар.

Пахта йиғим—терими қизғин бормоқда. Хўжалик касаба уюшма қўмитаси заршуносларга қулай шароитлар яратиш тадбирларини изчил амалга ошираяпти. Мавжуд 21 та дала шийпони яхши жиҳозланиб, деҳқон оромгоҳига айлантирилган. Бу ерда иссиқ овқат, чой тайёрланмоқда. Теримчилар бўш вақтларида кўчма кутубхона хизматидан баҳраманд бўлишади, баъзида куй—қўшиқлар тинглаб маданий ҳордиқ чиқаришади. Йиғим—теримда пешқадамлик қилаётганлар ҳам худди шу ерда рағбатлантирилади.

Хўжаликда 19 нафар якка—ёлғиз, 36 нафар ногирон, 33 нафар боқувчисини йўқотган кишилар бор. Улар мустаҳкам ижтимоий ҳимояга олинган. Ўтган муддат ичида 36 ногиронга эҳтиёжига қараб моддий мадад кўрсатилди. Касб байрами кунида 20 нафар қурувчи пул мукофоти ва эсдалик совғалар билан тақдирланди.

Инсон кўнгли гулдек нозик. Гап ажратилаётган маблағ ёки совғада эмас, балки эътибордадир. Нуронийлар таклифига кўра дафн маросимлари ва бошқа маъракаларни ўтказиш учун маблағ ажратиш йўлга қўйилганлиги одамлар кўнглини кўтарди.

Бош ҳосилот Актамжон Ҳасанбоевнинг таъкидлашича, шу кунларда икки мингдан зиёд теримчи пахта теримида иштирок этмоқда. Ният ҳосилдорликни 32 центнерга етказиб давлатга уч минг тонна сифатли хом ашё етказиб беришдир. Ҳакимжон Акбаров, Салимжон Жўраев, Боқижон Турсунов бошлиқ бригадалар теримда карвонбошилик қилишяпти. Кўпминг килограммчилар сафи кенгаймоқда. Зоҳидахон Жалилова, Ҳанифа Аҳмедова, Замира Ўринбоева сингари зарбдорлар кунига 200 килогача дур йиғиштиришга эришишмоқда.

Хўжаликда иқтисодий ислоҳот изчил амалга оширилаяпти. Пахтачиликдан ташқари бошқа соҳалар ҳам ривожланиш йўлига кирган. Хусусан 71 гектар боғ асл соҳибкорларга ижарага берилган. Миришкорлар бола-чақалари билан сидқидилдан тер тўкаётганликлари боис боғлар яшнамоқда. Ана шунинг ҳисобидан хўжалик хазинасига беш ярим миллион сўм келиб тушди.

А.ТЎХТАСИНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Газетхон мулоҳазаси

АҲВОЛ ЎЗГАРАРМИКАН?

лукма

Бекобод бозори неъматларга бойлиги, арзонлиги билан эътибор тортади. Шунингдек, кундалик эҳтиёж моллари, кийим-кечаклар, рўзғор учун зарур бўлган барча нарсаларни ушбу бозордан топиш мумкин. Шунинг учун ҳам Бекобод туманига қарашли кўпчилик қишлоқлар аҳолиси асосан ана шу бозордан савдо қилади. Лекин бозордан қайтишда анчагина ноқулайликларга дуч келаяпмиз.

Шаҳар автошоҳбекати салобатли, замонавий бинога жойлашган. Бу ерда йўловчилар учун, болалар учун ҳамма қулайликлар мавжуд. Лекин ана шундай катта шоҳбекатда автобуслар ҳам, йўловчилар ҳам сийраклашиб қолган. Сабаби — атроф қишлоқларга қатнаб турувчи «Зафар» автокорхонасига қарашли кўплаб автобуслар мазкур шоҳбекатга кирмасдан, бозорнинг шимолий қисмида, эҳтиёт қисмлар бозори ёнидаги тошлоқ майдонда тўпланиб олиб, йўловчи пойлайдилар. Бу ерда йўловчи учун ҳеч қандай шароит йўқ. Автобусларнинг келиб-кетиш вақти номаълум. Чипталар сотилмайди.

Баъзи вақтларда автобус ва шахсий транспорт воситалари кўпайиб, авария эҳтимоли ҳолати юзага келади. Наҳотки, шаҳар ДАН бўлими ходимлари бундан бехабар бўлсалар?

Ҳозирча куз. Бекободнинг суронли шамоллари бошланса ялангликда турадиган йўловчининг ҳоли не кечади? Наҳотки, йўловчи ташиш тизими раҳбарларини ушбу ҳолат ташвишлантирмаса? Ёки, тақа бўлсину, сут берсин деган мақолга амал қилиб автобус ҳайдовчиларига нима қилсанг қилгину, пул олиб келсанг бўлди, қабилида иш тутишаётганмикан?

Рисолат ТОЖИБОЕВА,
Бекобод тумани «Хос» қишлоғи.

МУҲИМ ЖАРАЁН

Самарқандда «Жиззах, Самарқанд ва Қашқадарё вилоятлари ижтимоий-иқтисодий тараққиётига нодавлат ташкилотларнинг ўрни» мавзуида минтақавий конференция бўлиб ўтди. Унда вилоятлар фаолият юритаётган нодавлат ташкилотлар вакиллари ва хорижлик кузатувчилар иштирок этди.

Конференцияда сўзга чиққан АҚШ халқаро тараққиёт агентлиги ва Винрок Интернэшнл лойиҳасининг директори жаноб Нэд Калб Ўзбекистонда амалга оширилаётган кучли ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар жараёнида нодавлат ташкилотларнинг ўрни тобора мустаҳкамланиб бораётганлиги ва бу келгусида муносиб самара беришига умид билдирди.

Саволларингизга Тошкент вилояти касаба уюшмалари Кенгаши меҳнат ҳуқуқи нозири Хосият Маҳмудова жавоб беради

САВОЛ: Иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномаси бекор қилинишини касаба уюшма қўмитаси ёхуд ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишиб олиши тўғрисида маълумот берсангиз.

З.Холмуродов,
Гурлан тумани.

ЖАВОБ: Меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишда касаба уюшмаси қўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишиб олиш масаласи Меҳнат Кодексининг 101-моддасида қайд этилган бўлиб, унда айтилишича, бундай розиликни олиш жамоа келишуви ёхуд жамоа шартномасида назарда тутилган бўлсагина зарур бўлади. Акс ҳолда, бундай розилик талаб қилинмайди. Бундай розиликни олиш жамоа келишувида ёки жамоа шартномасида назарда тутилган бўлса-да, меҳнат шартномасини корхона тугатилаётганлиги муносабати билан ёки шу корхонанинг раҳбари билан меҳнат муносабатлари тўхтатилаётган ҳолларда жалб этилади. Касаба уюшмаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органига розилик сўраб мурожаат қилиш ҳуқуқига фақат иш берувчи, яъни корхона раҳбаригина ҳақлидир. Чунки Меҳнат Кодексининг 15-моддасига мувофиқ фақат корхона раҳбари иш берувчи ҳисобланади.

Иш берувчи розилик сўраб қилган мурожаати ёзма равишда бўлиши керак ва унда ходимнинг фамилияси, исми ва эгаллаб турган лавозими ҳамда меҳнат шартномасини бекор қилиш асослари Меҳнат Кодексининг 107-моддасига биноан қайси модданинг қайси банди биланлиги аниқ кўрсатилиши керак.

Иш берувчи хоҳлаган вақтида меҳнат шартномасини бекор қилиш учун розилик сўрашга ҳақлидир. Айтайлик, меҳнат шартномаси ходимнинг штат қисқариши муносабати билан бекор қилиниши кутилаётган бўлса, мана шу штатлар қисқариши ҳақида буйруқ чиқарилганидан сўнг хоҳлаган вақтида розилик сўраб мурожаат қилиши мумкин. Айтиш керакки, розилик сўраб мурожаат қилиш қонунчиликда бирор бир муддат билан белгиланган бўлмаса-да, розиликни олгандан кейин меҳнат шартномасини бекор қилиш учун бир ойлик муддат белгиланган.

САВОЛ: Қонун ҳужжатларида ходимларнинг вакиллик органларига қандай ҳуқуқлар берилган?

А.Рисқулов,
Бойсун тумани.

ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНА

ЖАВОБ: Ходимларнинг вакиллик органларига берилган ҳуқуқлар асосан Меҳнат Кодексида ўз аксини топган.

Агар вакиллик органи касаба уюшмаси бўладиган бўлса, унда уларнинг ҳуқуқлари Меҳнат Кодексидан ташқари Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятларининг кафолатлари тўғрисида»ги қонунда ҳам белгилаб берилган.

Бугунги кунда ходимларнинг вакиллик органлари асосан касаба уюшмалари бўлганлиги сабабли мана шу органнинг ҳуқуқлари ҳақида сўз юритсак.

Ходимлар вакиллик органларининг ҳуқуқлари Меҳнат Кодексининг 23-моддасида кўрсатиб ўтилган бўлиб, улар қуйидагилардан иборат:

— музокаралар олиб бориш, жамоа шартномалари ва келишувлари тузиш, уларнинг бажарилишини текшириб туриш, иш берувчига корхонада меҳнат тўғрисида норматив ҳужжатлар тайёрлаш юзасидан таклифлар киритиш;

— корхонани ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришга доир масалаларни кўриб чиқишда қатнашиш;

— меҳнат низоларини кўрувчи органларда ходимлар манфаатларини ҳимоя қилиш;

— иш берувчи ҳамда у вакил қилган шахсларнинг қарорлари меҳнат тўғрисидаги қонунлар ёки бошқа норматив ҳужжатларга зид бўлса ёхуд ходимларнинг ҳуқуқларини бошқача тарзда бузаётган бўлса, бу қарорлар устидан судга шикоят қилишлари мумкин.

Вакиллик органлари, ижтимоий ва меҳнатга оид муносабатларда ходимларнинг манфаатларини ҳимоя этишга қаратилган бошқа хатти-ҳаракатлар ҳам, башарти бу хатти-ҳаракатлар қонун ҳужжатларига зид бўлмаса, шикоят қилишлари мумкин.

Бу ўринда шунга эътиборни тортмоқ лозимки, Меҳнат Кодекси ижтимоий ва меҳнатга оид муносабатларда ходимларнинг манфаатларига дахлдор масалаларни ҳал этишда вакиллик органларининг бевосита иштирокини назарда тутади. Бу иштирок қуйидагича амалга оширилиши мумкин:

— иш берувчи билан ходимларнинг вакиллик органи томонидан у ёки бу масалалар бўйича қўшимча қарорлар қабул қилиниши;

— иш берувчининг у ёки бу ҳаракатга ёки корхонанинг у ёки бу локал ҳужжатларини тасдиқлашга ходимлар вакиллик органининг розилиги олиниши;

— агар жамоа келишуви ёки жамоа шартномасида иш берувчининг у ёки бу ҳаракатларини ходимларнинг вакиллик органлари билан келишиб олиш;

— ходимлар вакиллик органи билан иш берувчининг олдиндан маслаҳатлашуви.

Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги қонунининг бир қанча моддаларида ходимлар вакиллик органларининг ҳуқуқлари кўрсатиб ўтилган, жумладан, 7-модда

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши меҳнатга ва ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид қонун ҳужжатлари ишлаб чиқаришда қатнашиш ҳуқуқига эгадир. Шу қонуннинг 8-моддасига биноан касаба уюшмалари ўз аъзоларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоя этадилар, аҳолини иш билан таъминлаш давлат сиёсати ишлаб чиқилишида қатнашадилар. 9-моддага асосан эса, касаба уюшмалари маъмурият, мулкдор ёки улар вакил қилган бошқарув идораси билан жамоа музокаралари олиб боришда ва жамоа шартномалари, битимлари тузишда устувор ҳуқуққа эгадирлар ва уларнинг бажарилишини назорат қиладилар.

Касаба уюшмалари маъмурият, мулкдор ёки улар вакил қилган бошқарув идорасининг меҳнат ва касаба уюшмалари тўғрисидаги қонунларга риоя этишларини назорат қилиб боради, аниқланган камчиликларни бартараф этишни талаб қилишга ҳақлидир.

Касаба уюшмалари меҳнаткашларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиб, даъво ариза билан судга мурожаат қилишга ҳақлидир.

Касаба уюшмалари маъмуриятдан, шунингдек, давлат ва хўжалик бошқаруви идораларидан меҳнат ҳамда ижтимоий-иқтисодий ривожланиш билан боғлиқ масалалар юзасидан белгилаб қўйилган статистика ҳисоботи доирасида бепул маълумотлар олишга ҳақлидир.

Маъмурият жамоа шартномаси шартларини бузувчи қарор қабул қилган тақдирда касаба уюшмалари ана шу қоидабузарликни бартараф этиш тўғрисида маъмуриятга тақдимнома киритишга ҳақлидир. Бу тақдимнома бир ҳафта муддатда кўриб чиқилади.

JICA ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги (JICA) вице-президенти Х.Месаки бошчилигидаги делегация 22 сентябр куни Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигига ташриф буюрди. Меҳмонлар вазир Э.Ғаниев билан учрашиб, Ўзбекистон билан JICA ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари бўйича музокара ўтказди.

JICA иқтисодий тараққиёт йўлида Марказий Осиё мамлакатларига холисона кўмак бериб келаётир. Тошкентда унинг минтақавий ваколатхонаси ишлаб турибди. JICA дастурлари доирасида мамлакатимиздаги қатор лойиҳаларни амалга ошириш учун Япония ҳукумати томонидан Ўзбекистонга 85,6 миллион АҚШ долларига тенг ҳажмда молиявий ёрдам кўрсатилган.

Музокаралар чоғида ҳамкорликнинг бугунги аҳволи кўриб чиқилиб, истиқболдаги режалар юзасидан фикр алмашилди.

Япониялик меҳмонлар шу куни Халқаро бизнес марказида ҳам бўлди. Яқин кунларда бу ерда кўплаб дунёга машҳур фирма ва компаниялар ваколатхоналари қаторида, Ўзбекистон-Япония маркази ҳам иш бошлайди.

(ЎзА).

САМАРАЛИ МУЗОКАРАЛАР

Хитой Халқ Республикасининг мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган алоқа индустрияси вазири ўринбосари Чжан Чуньцзян бошчилигидаги делегация Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигида музокара ўтказди.

Учрашувда Ўзбекистон билан Хитой ўртасидаги алоқалар улкан тарихга эга эканлиги ва ҳозирги кунда ҳам мамлакатларимиз бир-бири учун муҳим стратегик ҳамкор ҳисобланиши таъкидлаб ўтилди. Шунингдек, ҳамкорлик жадал ривожланаётганига қарамай, ўзаро савдо-сотиқ ҳажмининг кўрсаткичи мамлакатларимизнинг имконият ва салоҳиятига мос эмаслиги ҳам айтилди. Маълум бўлишича, ҳозирги кунда Ўзбекистон билан Хитой ўртасидаги савдо алоқаларининг асоси деярли хомашё ҳамда кенг халқ истеъмоли молларидан иборат бўлиб қолмоқда.

Хитой делегациясининг Ўзбекистонга ташрифи ана шу масалаларнинг ҳар томонлама муҳокамасига бағишланган. Музокара давомида Хитой компанияларининг ўзбекистонлик ишбилармонлар билан ҳамкорлигини янада ривожлантириш, қўшма корхоналар сафини кенгайтириш имкониятлари тўғрисида фикр алмашилди.

Хитой делегацияси вакиллари Ўзбекистон Республикаси Фан ва техника давлат қўмитасида ҳам бўлиб, мамлакатимизда янги технологиялар ишлаб чиқариш ва ҳаётга татбиқ қилиш бўйича амалга оширилаётган ишлар билан танишди.

(ЎзА).

СПОРТЧИ ҚИЗЛАРИМИЗ ЮТУҒИ

Сиднейдаги XXYII Олимпиада ўйинларида югуриш бўйича мусобақаларнинг биринчи босқичи якунланди. Ўзбекистоннинг икки вакили - Любовь Перепёлова 100 метрлик масофага, Евгения Пискунова эса 400 метрлик масофага югуриш бўйича муваффақиятга эришиб, кейинги босқичга чиқишди.

Боксчиларимиз 23 сентябр куни курашни давом эттиради, 24 сентябр куни эса эркин ва классик усулда курашадиган полвонларимиз гиламга чиқади.

ТАДБИРКОР ГЕРМАНИЯДАН УСКУНА ОЛДИ

Қарши туманидаги «Ражаб момо» фермер хўжалиги мева ва сабзавотларни қуритиб, қадоқлайдиган хориж ускуналарини олиб келди. Айни пайтда фермернинг ҳамкори Германиянинг «Тиссен Круп» компанияси вакиллари бу ускуналарни монтаж қилмоқда.

Ҳамкорларнинг ўзаро келишувига мувофиқ янги цехда қадоқланадиган мева ва сабзавот маҳсулотлари асосан хорижлик истеъмолчиларга жўнатилади.

Йиғим-терим ва касаба уюшмалари

ЯНГИЙЎЛ ПАХТАЗОРЛАРИДА

Янгийўлда манаман деган уста деҳқонлар кўп ўтган. Ҳозир ҳам уларнинг издошлари, муносиб ворислари оз эмас. Бу йилги пахта йиғим-терими мавсуми ушбу туманда қандай бораётгани, теримчи ва пудратчилар билан суҳбатлашиш ниятида хўжаликларда бўлдик.

Эрталаб соат ўнларда Назарали Ниёзов номли жамоа хўжалиги бошқаруви идорасига етиб борганимизда ёши олтмишдан ошган, очиқ чеҳрали отахон биз томон кела бошлади. Саломаликдан сўнг у раисни сўради.

— Бригадаларни айлангани кетган, - деди бош ҳисобчи Абдулазиз Нурматов. - Биласизку, у ҳозир бир жойда кўп турмайди. Нега керак эди?

— Хушхабар олиб келдим, - у шундай деб нома битилган қоғоз узатди.

— Э, табриклайман, - отахонни қучди Абдулазиз ака, - бу йил ҳам биринчи бўлибсиз-да. Бўлмаса номани раисга ўзингиз топширинг, у ҳали замон келиб қолади. Ўзи ҳам шундай бўлишини кутаётган эди.

Суҳбатларидан англадикки, Нормурод Ўтбосаров бошлиқ оилавий пудратчилар шартнома режасини хўжаликда биринчи бўлиб ўринлатишибди. Йигирма биринчи сентябргача қирқ тоннага яқин пахта топширишибди. Ҳаммаси юқори навга!

— Кеча кечқурун хирмон олдида ўғилларимга мана, худога шукр режани бажардик, юзимиз ёруғ бўлди, десам улар: «аввал туғилган кунингиз билан табриклаймиз дада, бугун олтмиш уч ёшга тўлдингиз» дейишди. Қаранг, йигирманчи сентябр куни хонадонимизда қўшалоқ байрам бўлиб кетди.

— Неча йилдан буён пудратчилик қиласиз?

— Олти йилдан буён. 12 гектар ерда пахта етиштирдик. Ўзим, тўрт ўғлим, тўрт келиним ишлаймиз. Гектаридан режа 30 центнердан эди. Биринчи теримдаёқ ҳосилдорликни 31,5 центнерга етказдик. Пахта кўп, насиб этса 45 центнерга етказамиз. Яна бир гектар жойда терак ўстиряпмиз. У ҳам етилиб қолди.

— Мўл ҳосил олишга ниманинг эвазига эришдинглар?

— Аввало меҳнат. Ҳар бир ишни вақтида, чин дилдан бажариш лозим. Яна бир гап, баракасини берса ҳеч гап эмас. Пахтазорда юрганимга қирқ йилдан ошди. Ҳосил бунақа бўлиб берганини тўртинчи марта кўришим. Демак, омад деганлари бор гап. Деҳқонман, деган инсон борки, оладиган ҳосилимни ўзи зиёда қилсин, дейди.

Дарҳақиқат, кекса деҳқонлар доим «қўлинг меҳнатда, дилинг эзгу ниятда бўлсин», деб таъкидлашади. Мана ижобати. Ҳисоблаб кўрсак, пудратчилар маррага тўққиз иш кунида етишибди. Бу кунига режанинг 11 фоизи миқдорида пахта тайёрланди, дегани. Шу ўринда янги раис Йўлдошали Деҳқоновнинг ташкилотчилигига тўхталиш жоиз. Чунки ушбу жамоада режанинг 4 фоиздан зиёди миқдорида ҳосил топширилияпти.

— Ғолибларга қандай мукофотлар бор, - сўрадик бош ҳисобчидан.

— Оилавий пудрат етакчиси сифатида Нормурод ака 3 оклад мукофот пули билан тақдирланадилар. Яна битта қўй берилади. Биринчи бўлган бригадага эса 2 бош қўй, саркорга 5 оклад мукофот пули белгиланган. Илғор теримчилар ҳар беш кунда аниқланиб, улар ўн килодан ўсимлик ёғи олишади. Хуллас, астойдил ишлаган меҳнатига яраша рағбатини кўради.

Хўжалик касаба уюшма қўмитаси раиси Қудратилла Ғайназаров далада, ҳашарчилар олдида экан, келиб қолди. У теримчи ва ҳашарчиларга ҳамма нарса етарли эканини, илғорларга совға-саломлар тайёрлаб қўйилганини, 503 гектар майдондаги ҳосилни саранжомлаб олиш имкониятлари борлигини айтди. Сўнг 1346 тонна ўрнига 1400 тонналик хирмон бунёд этиш орзусида эканликларини таъкидлади.

Дала айландик. Терим авжида. Мирзаназар ака Умрзоқов бригадасига ўтдик. Гулнора Қўшматова, Санобар Раҳимқулова, Хуморбиш Серкабоева сингари илғор теримчилар билан суҳбатлашдик. Улар оила аъзолари ёрдамида кунига 250-350 килодан пахта тераётганликларини айтишди.

Хайр-хўшлашиб йўлга чиқаётсак, қаршимиздан биз томон келаётган машина кўринди.

— Ие, хазиначи-ку, - деди касабақўм раиси. - Биринчи беш кунликнинг пулини олиб келяпти...

***

Одатда пахта йиғим-теримида аксарият хўжаликларда асосан аёллар иштирок этадилар. Тарозибон, пахта ортувчиларни айтмасангиз, далада эркаклар кўринмайди. Бу фақат аёллар иши эмас, деб кўп гапирилади, танқид қилинади. Лекин бу кўпга таъсир этмайди ё баъзилар эшитмаганга олади.

Ҳамроқул Турсунқулов номли жамоа хўжалигида серғайрат теримчилар ҳақида гап кетганда, кураш бўйича ёшлар устози Маъруф Холматов номини ҳам тилга олишди. «Бир ўзи кунига 150-200 килогача пахта теряпти, дейишди, кечқурун яна машғулотга боради».

Ғайратига балли! Бу ҳақиқий полвоннинг иши. Юрт хирмони юксалишига ҳисса қўшяпти. Ундан ўрнак олган шогирдлари ҳам далага чиқиб теримда фаол иштирок этишаяпти.

— Аёлларни ҳам ёзинг, - дейди хўжалик касаба уюшмаси қўмитаси раиси Мирзарайим Мирзааҳмедов. - Гулчеҳра Қосимова, Анора Иззатиллаева, Хосият Ўриновалар 150 килодан кам теришмаяпти. Мавжуда Нурмуҳамедовани-ку олдига тушадиган йўқ, ҳозирча. Кеча биринчи беш кунлик учун мўмайгина пул олди. Кўз тегмасин, суръат яхши, киши бошига ўртача терим 75 килодан тушяпти.

Суръатнинг юқорилиги теримчиларга яратилган шароит туфайли, албатта. Хўжалик ҳисобидан теримчи ва ҳашарчиларга иссиқ овқат вақтида тайёр. Махсус машиналар таомни дала бошига элтиб беради. Шийпонлар ораста. Ҳашарга келган Янгийўл ёғ-мой ҳиссадорлик жамияти, 2503-автокорхона, Хўжаобод йўл бошқармаси ишчи-хизматчилари, Янгийўл тиббиёт билим юрти талабалари теримни кун сайин авж олдирмоқдалар.

— Бугунгача ўндан зиёд пудратчи шартнома режасини уддалади, - дейди бошқарув раиси Комилжон Жўраев. - Ҳозир улар режага қўшимча пахта топширишяпти. Олди пудратчилар ҳосилдорликни қарийб 40 центнерданга етказиб қўйишди. Ҳозир кунига қўл теримининг ўзидан 5 фоизга етказиб қабул пунктига хом ашё жўнатяпмиз. Бу аввало терилган ҳар кило пахтага 14 сўмдан тўланаётгани сабаблидир. Биргина хўжалигимизнинг ўзидан 1300 нафардан зиёд киши йиғим-теримга чиқаётганидан ҳам билиб олаверинг. Бугун ё эрта Мирзоҳид Жабборов бригадаси маррага биринчи бўлиб етай деб турибди. Касаба уюшма қўмитаси билан қўй, сарпо, мукофотларни тахт қилиб қўйдик. Худо хоҳласа, бу ёғи хурсандчиликка хурсандчилик, тўйига тўй уланаверади.

...Ҳали келишимизда Мирзоҳид аканинг бригадаси даласи ёқалаб идорага ўтгандик. Ўшанда пахтазор ўртасида иккита бўш тележка турганди. Тушга яқин қайтаётсак иккаласи ҳам момиққа тўлибди. Демак, орзиқиб кутилган онлар яқин.

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ,
«Ишонч» мухбири.

OLAMDA NIMA GAP

ПХЕНЯН. Шимолий Корея ҳукумати Европанинг бир неча давлатларига мурожаат қилиб, дипломатия муносабатлари ўрнатишга чақирди. Мамлакат ташқи ишлар вазирлиги маълумотига қараганда, Белгия, Франция, Германия, Греция, Ирландия, Люксембург, Нидерландия, Испания ҳамда Буюк Британияга шундай мазмунда мактуб йўлланган. Унда таъкидланишича, КХДР билан ушбу давлатлар ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик қарор топиши нафақат тараққиётга, балки Жануби-шарқий Осиё минтақаси, умуман бутун дунёда тинчлик ва барқарорлик янада мустаҳкамланишига хизмат қилади.

***

СЕУЛ. Жанубий Корея президенти Ким Дэ Чжуннинг Японияга уч кунлик сафари бошланди. У ташриф доирасида Япония бош вазири Иосиро Мори ҳамда мамлакат ҳукуматининг бошқа аъзолари билан музокара ўтказади. Учрашувда икки мамлакат ўртасидаги алоқаларни янада кенгайтириш, минтақавий хавфсизлик, хусусан, Корея яриморолидаги вазиятни барқарорлаштириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Хабарларга қараганда, учрашувда томонлар Япония билан Шимолий Кореянинг истиқболдаги алоқалари масаласини ҳам муҳокама қилиши кутилмоқда.

***

ЛЮКСЕМБУРГ. Бу ерда Европа Иттифоқига аъзо 15 мамлакат транспорт вазирларининг учрашуви бўлиб ўтди. Унда жаҳон бозорида нефт нархи тобора ошаётгани туфайли Европада юзага келган беқарорликни бартараф қилиш учун ҳамкорликда чора-тадбирлар ўтказиш масалалари муҳокама қилинди.

Хабарларга қараганда, тадбир иштирокчилари «қора олтин» муаммосини ҳамкорликда ечиш борасида бир тўхтамга келмаган. Жумладан, Франция, Италия ҳамда Нидерландия вакиллари ёнилғи солиғини камайтириш йўли билан минтақадаги тартибсизликларни тўхтатиш мумкинлигини таъкидлаган бўлса,

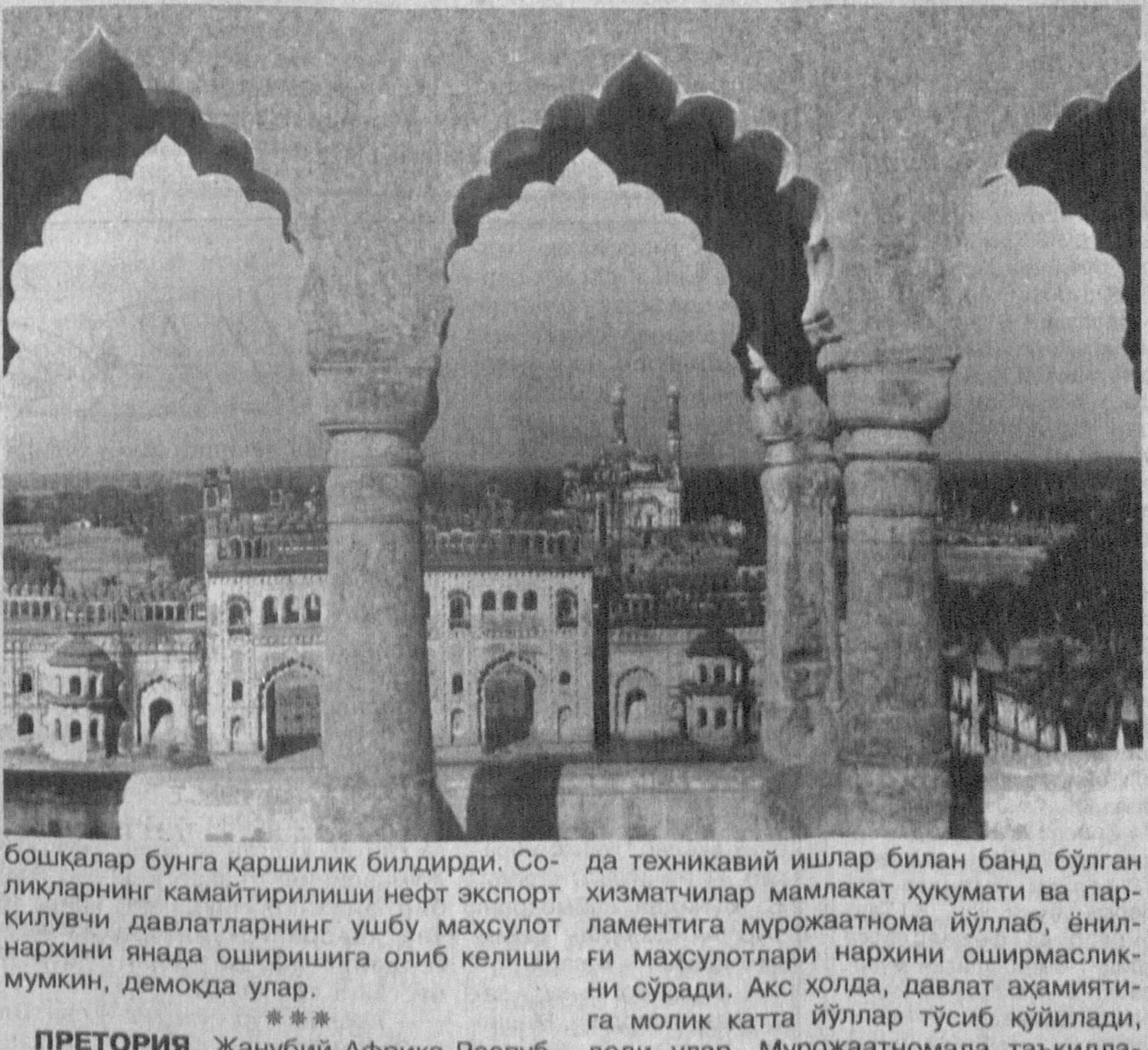

бошқалар бунга қаршилик билдирди. Солиқларнинг камайтирилиши нефт экспорт қилувчи давлатларнинг ушбу маҳсулот нархини янада оширишига олиб келиши мумкин, демоқда улар.

***

ПРЕТОРИЯ. Жанубий Африка Республикасида олмос савдоси муаммоларига бағишланган халқаро анжуман бўлиб ўтди. Унда АҚШ, Россия, Буюк Британия, Ангола ва бошқа давлатлардан вакиллар иштирок этди. Тадбир иштирокчилари олмос қазиб олиш соҳасига замонавий технологиялар жалб қилиш ва унинг жаҳон бозоридаги савдосини тартибга солиш масалаларини муҳокама қилди. Анжуманда Африка мамлакатларидаги қуролли гуруҳларнинг олмос савдоси билан шуғулланишига йўл қўймаслик лозимлиги таъкидланди.

***

ТАЛЛИН. Эстония қишлоқ хўжалигида техникавий ишлар билан банд бўлган хизматчилар мамлакат ҳукумати ва парламентига мурожаатнома йўллаб, ёнилғи маҳсулотлари нархини оширмасликни сўради. Акс ҳолда, давлат аҳамиятига молик катта йўллар тўсиб қўйилади, деди улар. Мурожаатномада таъкидланишича, мамлакатда ёнилғи нархининг оширилиши қишлоқ хўжалигига жиддий зарар етказади.

***

ВАШИНГТОН. АҚШ президенти Билл Клинтон Италия Бош вазири Жулиано Амато билан музокара ўтказди. Оқ уй матбуот хизмати раҳбари Жозеф Локҳартнинг журналистларга маълум қилишича, учрашувда Югославияда бўладиган президент ҳамда парламент сайловлари, Болқон минтақаси, шунингдек, Ливия ва Ироқдаги вазият билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

(ЎзА).

Шанба суҳбатлари

ЎЗБЕК ОПЕРАСИ ФАХРИ

Муяссар Раззоқова саҳнага ўзининг латофати, ўзига хос салобати, айни вақтда саодати билан чиқади. Унинг овози ойнаи жаҳонда, радио тўлқинларида, Наврўз, Мустақиллик байрамларида янграганда қалбимизга худди шалоладек қуйилади. Гўёки борлиқ қўшиқ оҳангларидан сармаст тебранаётгандек туюлади. Ҳа, у Ватан ҳақида — Ўзбекистон ҳақида шунчалар эҳтирос билан ёниб куйлайди. Юрагимизга шалоладек қуйилган эса ўктам қўшиқлар уйғотган юрт муҳаббатидир.

Уни туғилиб ўсган юрти Элликқалъада ниҳоятда ардоқлашади. Не ажабки, олис қишлоқда туғилган юлдуз бугун жаҳонга табассум қилиб турибди. Унинг номи эса Алишер Навоий номидаги академик Катта театримизнинг ажойиб опера қўшиқчиси, Ўзбекистон халқ артисти, Республика Олий Мажлиси депутати Муяссархон Раззоқовадир.

— Муяссархон, операга қандай таъриф бера оласиз?

— Опера таърифимизга сиғмайдиган санъат тури. У ҳар қандай таъриф-тавсифдан юқори туради. Катта дунёвий санъат дейишимизнинг боиси бор. Операда симфоник оркестр, яккахон ижрочилик, рақс, тасвирий санъат, хор бир-бирига уйғунлашиб кетган. Операнинг ватани Италиядир. Шу сабабли ҳам жаҳоннинг энг гўзал овоз соҳиблари Ла-Скала театрида куйлаб ўзига хос имтиҳондан ўтадилар. Италиялик томошабинлар олқишига сазовор бўлган опера қўшиқчиси ўз-ўзидан юлдузга айланади.

— Ёдингизда бўлса, бир вақтлар бизга опера керакми-йўқми деган мусоҳабалар бўлиб ўтган эди...

— Ҳа, хотирамда бор. Опера юксак санъат сифатида Ўзбекистонимизга асримизнинг йигирманчи йилларида кириб келди. Бу мутлақо янгилик бўлган эди халқимиз учун. Янгилик бўлса ҳам ўзбек операсининг бугун улкан ютуқлари бор. Уни ўз вақтида кўпгина мамлакатларда эътироф этишган. Ўз вақтида томошабинларни мафтун этган «Майсаранинг иши», «Зайнаб ва Омон», «Тоҳир ва Зуҳра», «Зебуннисо», «Дилором», «Лайли ва Мажнун» сингари томошаларимизни бир эсланг. Саттор Ярашев, Жамол Низомхўжаев, Карим Зокиров, Саодат Қобулова, Эргаш Йўлдошев, Ҳалима Носирова сингари беқиёс овоз эгаларининг хонишларини ҳали ҳам ошуфталик билан эшитамиз.

— Истиқлолимизнинг ўтган тўққиз йили мобайнида жуда кўп опералар саҳна юзини кўрди. Сиз ҳам «Аида», «Риголетто», «Травиата», «Лючия де Ламмермур» каби ўнлаб саҳна асарларида етакчи партияларни ижро этдингиз. Лекин ўзбек миллий операсининг довруғини янада кўтариш ҳақида негадир камроқ ўйланяпти-ми...

— Ўзбек миллий опералари ўйнаш менинг жону дилим. Жаҳоннинг энг катта театрлари саҳнасида ўзбекча куйласам дейман. Тўғри «Умар Хайём»да Феруза, «Майсаранинг иши»да Ойхон, «Тоҳир ва Зуҳра»да Зуҳра, «Дилором»да Дилором ролларини ижро этганман. Ўтган йили эса «Аҳмад Фарғоний» саҳна юзини кўрди.

— Ўзбек миллий операсини яратиш эски томошаларни у ер-бу ерини замонга мослаштириб қайта саҳналаштириш деган гап эмас-ку.

— Тўғри пайқабсиз, буни йўқдан кўра бор деб ўзимизни оқлашимиз холос.

Жаҳон композиторларининг ижодлари саҳнамизни безаб турибди. Лекин улар ўзбек томошабинларига завқ берадими, деган нотўғри тушунча ҳам йўқ эмас.

Масалага бундай қарамаслик керак. Жаҳон санъати дурдоналари бўлган опералар театримиз нуфузини жаҳонга оширади. Шундай қудратли операларни саҳналаштиришган экан, деб бизга ҳурмат кўзи билан қарайдилар. Ўзбек халқининг заковатига таҳсинлар ўқийдилар. Жаҳон мумтоз опералари ҳамма саҳналарнинг кўрки бўлиб келган. Уларда етакчи партияларни ижро этиш бизга ҳам катта шараф.

Миллий операмиз ривожи хусусида жон куйдириб айтган гапларингизга қўшиламан. Ўзбекча саҳна асарлари йўқ эмас, бор. Икром Акбаровнинг «Жалолиддин Мангуберди», Ҳабибулло Раҳимовнинг «Алпомиш» опералари театримизга тақдим этилган.

— Яқинда Президентимизнинг «Жалолиддин Мангуберди» орденини таъсис этиш тўғрисидаги Фармони эълон қилинди. Ахир буюк саркарда ҳақидаги асар саҳнада ўйналиб турса нур устига аъло нур бўларди.

— Кошки эди. Бу ишни амалга оширишнинг ўзига хос қийинчиликлари бор. Муаммолардан бири маблағ билан боғлиқ. Биласизми, битта операни бастакор йиллар давомида яратади. У имкони борича ишлаши учун моддий жиҳатдан таъминланган бўлиши керак. Яна бир масала бу театрга ўзбек томошабинини кўпда келмаслигини рўкач қилиш билан изоҳланади.

— Нега энди? Ўз вақтида «Тоҳир ва Зуҳра», «Майсаранинг иши» каби операларга кўплаб томошабинлар ташриф буюрганига гувоҳмиз.

— Жуда тўғри. Ўзбек халқи санъатнинг қандай тури бўлмасин жуда қадрлайди. Мен иккитагина мисол келтириб ўтай:

Ойнаи жаҳонда янгийўллик бир фидойи деҳқон ҳақида кўрсатув берилди. Катта тошлоқдаги тошларни тозалаб экин майдони қилибди. Боғ яратибди. Жиккаккина, кишини кўриб умри меҳнатда ўтган, бошқа ҳеч нарса билан қизиқмаса керак, деб ўйлайсиз. Шу деҳқон мухбирнинг шу дамда нимани хоҳлардингиз, деган саволига: «Опера эшитсам қани эди», деб жавоб берди. Кейин ўзи «Майсаранинг иши»дан Мулладўст ариясини айтса бўладими. Ана оддий деҳқоннинг камолоти.

Яқинда Нукус шаҳрида катта концерт бўлди. Мен ҳам қатнашдим. Учта ўзбекча, тўртта рус, инглиз тилларидаги қўшиқларни — албатта опералардан — ижро этдим. Бир-иккитасини зўрға эшитишса керак деб ўйловдим. Кетма-кет етти бор саҳнага чақиришди. Ўшаларнинг ҳаммаси пахтакор-шоликорлар-ку. Халқимиз ўз юртини севади, демак унинг санъатини ҳам қадрлайди. Яхши санъат асарига эса — у қандай тилда яратилмасин — таржимон керак эмас. Қўшиқ диллар таржимони ахир. Ҳамма гап фидойиликда, яхши асарларни турли баҳоналарни сабаб қилмасдан саҳнага олиб чиқишда қолган.

Ҳали ҳам сал-пал ўкинч билан хотирлайман. Юртимизга Германиядан делегация келган эди. Уларга «Сеҳрли най» томошасини кўрсатдик. Улар ижрочиларнинг маҳоратига таҳсин ўқишди-ю, эҳтиром билан: «Бу бизга таниш, ўзимизнинг санъат асари. Биз ўзбек миллий операсини кўриш иштиёқида эдик», дейишди. Демак биз санъаткорларнинг вазифаси миллий санъатимизни ривожлантиришимиз, жаҳонга олиб чиқишимиз керак.

— Ўзбек операларини муносиб равишда саҳнага қўядиган режиссёрлар, ижрочи-актёрлар борми?

— Жуда кўп. Битта режссёр Ҳайдарали Қосимов. Ишга чанқоқ, ёш истеъдодли хонандаларни айтиб адо қилолмайман. Улар ахир нималарга қодирлигини кўрсатиши керак-ку.

— Муяссархон, энди ўзингизнинг ижодий йўлингиз ҳақида ҳам суҳбатлашайлик. Ҳар бир касбнинг сарчашмаси болаликдан бошланади. Сизни ҳам мактабдалигингиздаёқ қўнғироқ овозли қизимиз деб алқашар экан... Бугунги кунда эса сизнинг овозингизга машҳур итальян режиссёри Франческо Сфорт қойил қолиб ноёб деб атаган эди.

— Овозим ноёб экан деб хотиржам бўлсам, балки бунчалар ютуқларга эришолмасдим. Овоз ҳам худди танбурга ўхшайди. Уни доимо созлаб туриш керак. Мен ҳам овозимни бир хил туриши учун ҳар куни тўрт соат машқ қиламан. Бунинг қанчалар заҳматли эканини билиб олаверинг.

— Негадир шундоқ жарангдор овозингиз бўла туриб, мумтоз қўшиқларни кам айтасиз. Эстрада қўшиқларини ижро этмайсиз...

— Овозим бор экан деб ҳар хил куйга тушишни ёқтирмайман. Санъатга илк бора қадам қўйганимда икки йўл турарди. Бири опера, бири мақом. Мен операни танладим. У кўнглим буюргани. Ҳар бир қўшиғим билан одамларни рози қилсам, — ҳаётдаги энг олий мақсадим - шу.

Муяссар Раззоқованинг овози унинг устозлари Ҳалима Носирова, Саодат Қобулова сингари бугун юртимиз узра жаранграмоқда. Санъат кўкидаги парвозингиз баланд бўлаверсин, Муяссар!

**Суҳбатдош:
Темур УБАЙДУЛЛО.**

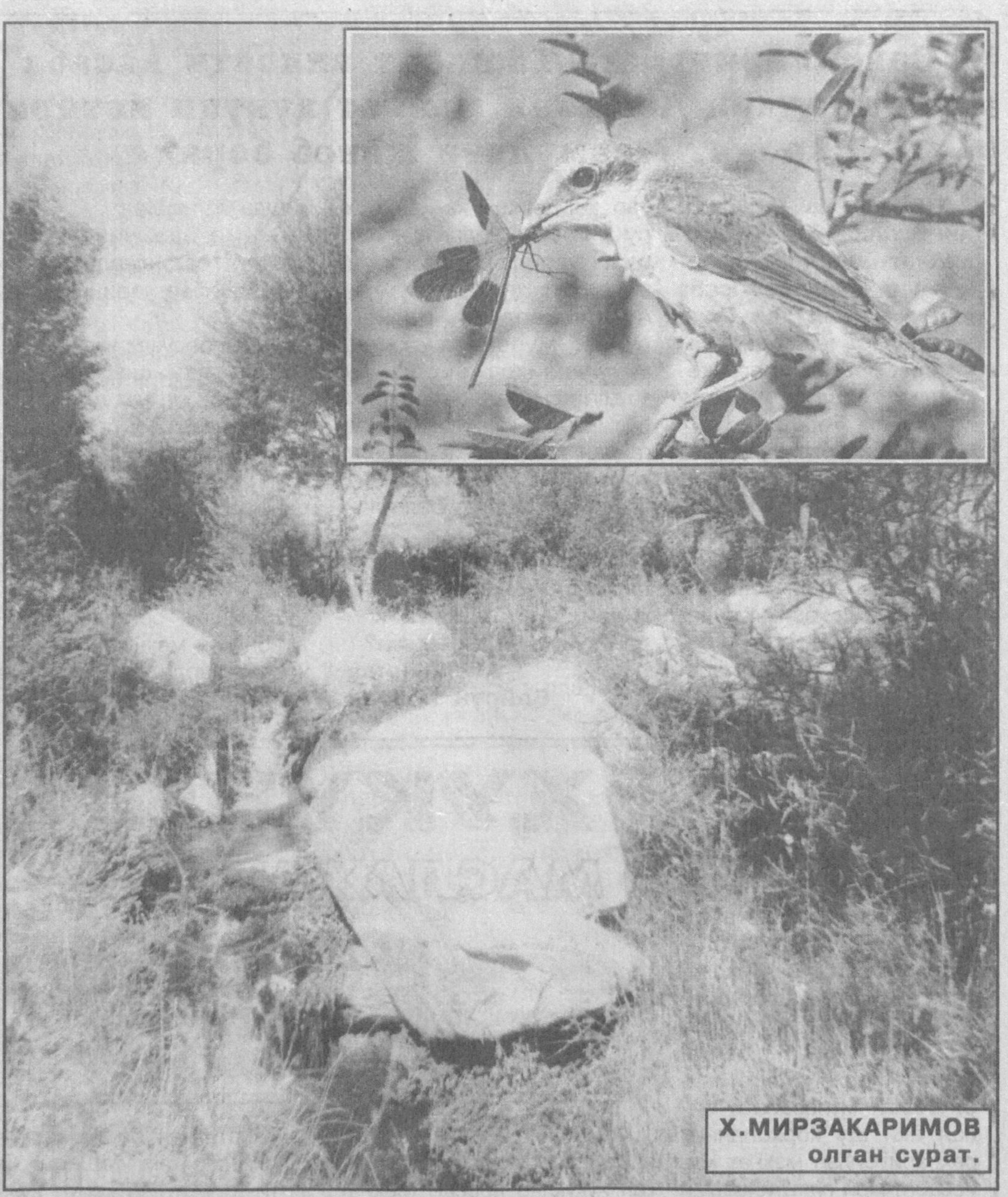

Х.МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

Таиланддаги дарё ёқасида жойлашган ибодатхонада ўрнатилган ҳайкал бошқа бир ибодатхонага кўчириб олиб борилди. Монахлар ҳайкалнинг лой-пойларини қириб тозалаётганлари-

БЕШ ТОННАЛИК ОЛТИН ҲАЙКАЛ

да бир парча оҳак кўчиб тушди. Шунда унинг металлдан ясалганини пайқаб қолишди. Маълум бўлишича, нақ беш тонна келадиган бу ҳайкалнинг турган-битгани олтин экан.

Археологларнинг гапига қараганда, бу ҳайкал бундан 700 йил муқаддам олтиндан қуйилган бўлиб, кейинчалик ўғрилардан сақлаш мақсадида унинг усти гил ва оҳак билан қалин қилиб қопланган экан.

**А. АЛИЕВ
тайёрлади.**

Касаба уюшма спорти

БИРИНЧИ МУКОФОТГА РАНГЛИ ТЕЛЕВИЗОР

Спорт — соғлом турмуш тарзини тарғиб қилувчи, меҳнат жамоаларини жипслаштирувчи, саломатликни таъминловчи қудратли омилдир.

Шу боис касаба уюшмалари ҳам спортни кенг оммалаштириш, у орқали янги дўстлик алоқаларини ўрнатишга алоҳида эътибор бермоқда. Ўзбекистон Ёқилғи-энергетика, геология ва кимё саноати ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг Миллий университет спорт мажмуида ўтказган III Республика спартакиадаси фикримизнинг далилидир.

Ушбу мусобақаларда барча вилоят тармоқ касаба уюшмаларидан спортнинг 5 тури — мини футбол, аёллар ва эркаклар ўртасида волейбол, стол тенниси, шахмат ҳамда шашка бўйича 500 га яқин ишчи-хизматчилар иштирок этдилар.

— Беллашувларни тармоқ тизими меҳнаткашлари интиқлик билан кутган эдилар, - деди тармоқ Марказий қўмитаси раиси муовини Олимжон Рафиқов. — Чунки, спорт ишчиларни янги муваффақиятлар сари рухлантиради. Марказий қўмита ғолибларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга алоҳида эътибор берди. Инчунун, рағбат муваффақият омилидир. Шу боис биринчи ўрин соҳибига рангли телевизор, иккинчи ўринга стереомагнитола, учинчи ўринга эса видеомогнитофон каби совринлар таъсис этилган.

Беллашувларда умумжамоа ҳисобида Фарғона вилоят тармоқ касаба уюшмаси жамоаси биринчи ўринни қўлга киритиб, спартакиаданинг мутлоқ ғолиби бўлди.

Иккинчи ўрин Тошкент вилоят тармоқ касаба уюшмаси жамоасига насиб этди.Тошкент шаҳар тармоқ касаба уюшмаси жамоаси эса учинчи ўринни эгаллади.

Муҳаббат ДАВРОН.

БОШҚОТИРМА

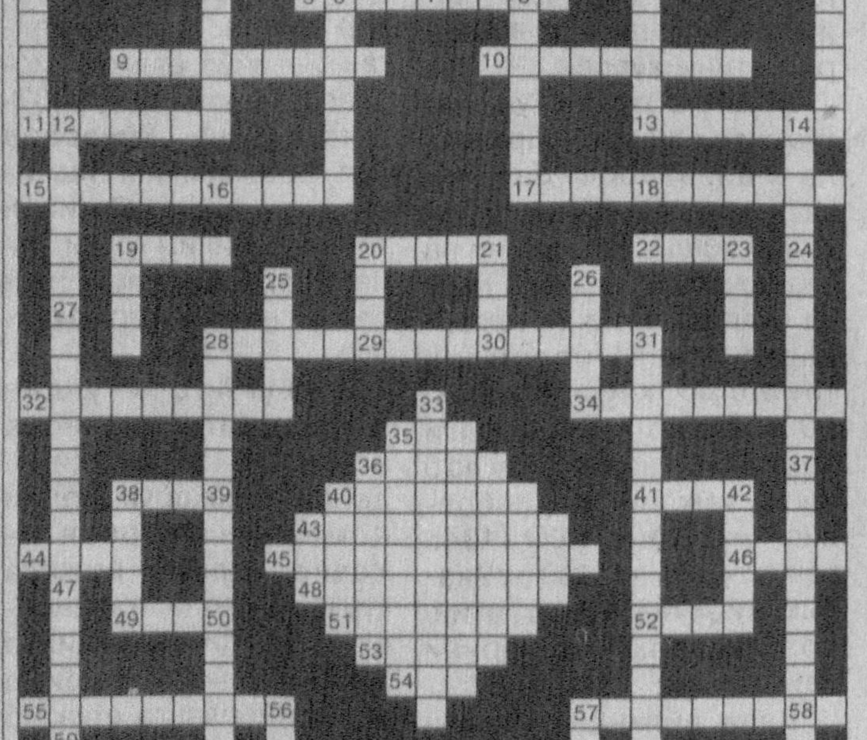

БЎЙИГА: 1.1997 йил 27 августда қайси соҳага оид Қонун қабул қилинган? 2.Толиби илм. 3.Фарзанд сўзининг кўчма маъноси. 4.Жон олувчи фаришта. 6.Хон саройида хизмат қилувчи асира. 8.Одоблар хазинаси. 12.«Ки булбул фиғон айламакни мендан ўрганди» мисрасининг муаллифи, шоира. 14. Тарих. 19.Билимни синашнинг замонавий усули. 20.Чўлпоннинг машҳур шеърларидан бири. 21.Симфоник жўрлигида яккахон хонанда ижросидаги қўшиқ. 23.Аҳил сўзининг синоними. 24.Тоҳир Малик асари. 25.Ҳалоскор, мард чўпон. 26.Дарвешларнинг бош кийими. 27.Алишер Навоий инсон умрининг қайси фаслида «йиғ илмнинг маҳзанин» деган. 28.Туркум юлдузларнинг яхлит номи. 31.Ўзбек видеофильмларидан бири. 33.Халқимиз қўлга киритган буюк неъмат. 37.Самарқанддаги обидалардан бири. 38.Дарс. 39.Мисралар охирида бир сўзнинг такрорланиш. 41.Билим манбаи. 42.Олий мавжудот. 47.Ҳарфлар тартиби. 50.Шахматдаги «вазир». 52.Миллий кураш бўйича жаҳон чемпиони. 56.Байроғимизда акс этган тириклик ранги, рамз. 57.«Тиниқ сув»ни ифодалайдиган кўчма маънодаги сўз. 58.Шифобахш гиёҳ. 59.«Ўтган кунлар» романи қаҳрамони. 60.Пайғамбарлардан бири. 62.Ошга солинадиган хушбўй гиёҳ. 63.Арифметик сон. 64.Ўзбек мумтоз адабиётидаги энг кичик жанр. 68.Қонунлар мажмуаси. 71.Санъаткор. 72.Шоирлар баҳси. 74.Четдан кириб келган маҳсулот. 75.Бухоро хони Насрулло томонидан қатл қилинган шоира. 76.Уй эгаси. 77.Ибн Сино туғилган қишлоқ.

ЭНИГА: 1.Савдо-сотиқ. 3.Шахсий ер майдони. 5.Қимматбаҳо қоғоз. 7.Миллий курашда кийиладиган кийим. 9.Темур салтанатининг пойтахти. 10.Шарафиддин Али-Яздий асари. 11.Араб истилочиларига қарши курашган халқ қаҳрамони. 13.Чорвачиликдан олинадиган маҳсулот тури. 15.Биринчи ўзбек парашютчи қизнинг исми. 16.Орзу, истак. 17.Қўштирноқ, нуқта, вергул каби белгиларнинг умумий номланиши. 18.Фирдавсий асари. 19.Подшолар ўриндиғи. 20.Миллий маросим. 22.Қуръони каримни қироат билан ўқувчи киши. 28.«Даракчи» саҳифаси. 29.Кекса. 30.Чингизхон элчиси. 32.Намангандаги нефт кони. 34.Халқ амалий санъати билан шуғулланувчи киши. 35.Ёруғлик. 36.Эгизакларнинг акаси. 38.Мусулмонча ой номи. 40.Мамлакат маркази. 41.Қадимий рўзғор буюми. 43.Жиззах вилоятидаги туман. 44.Инсоннинг кўрки. 45.Самарқанд вилоятидаги шаҳар. 46.Томонлар ўртасида тузиладиган битим. 48.Юртбоши. 49.Эшикнинг «қоровули». 51.Шакар олинадиган экин. 52.Ёзма ижодий иш. 53.Ҳуқуқни муҳофаза қиладиган органлардан бири. 54.Инсонлар ўртасидаги алоқа воситаси. 55.Каъбадаги муқаддас сув. 57.Халқ амалий санъати тури. 61.Миллий анъана. 62.Тақинчоқ. 63.Уйғониш фасли. 65.Рамазон ойида бериладиган закот. 66.Гулламайдиган мевали дарахт. 67.Инсон организмини кемирувчи нарса. 69.Ҳижрон. 70.Ой сўзининг синоними. 72.Баҳорнинг илк ойи. 73.Номаълуми топиладиган математик амал. 74.Синов. 76.Қадимда илм даргоҳи. 78.Беруний асари. 79.Хоразм ўғлонига тан берган буюк хон. 80.Тадбиркор ва фермерларга кредит бериладиган муассаса. 81.Баҳорда дарахтларда кўринадиган илк нишона. 82.Исботланишни талаб қиладиган математик жумла. 83.Шарқ ширинлиги.

Тузувчи: Акмал ОЧИЛОВ.

РОМИТАНДА ЯНГИ КОЛЛЕЖ

Ромитан тумани марказида 600 ўринли саноат йўналишидаги касб-ҳунар коллежи фойдаланишга топширилди.

Уни бунёд этишга 470 миллион сўмликдан зиёд маблағ сарфланди. Коллеж аудиториялари кенг ва ёруғ, ёш мутахассислар тайёрлаш учун барча шароит яратилган.

Ҳикоя

АРСЛОН

Жумавой оқ толнинг кўм-кўк барглари орасидан ботаётган қуёшга қараб қўйди:

— Дилором нега ҳаяллади экан. Кечки овқат пайти ҳам бўлиб қолди-ку, - юраги ҳижил бўлиб атрофни кузатди. Унинг ҳаёлидан ўтган фикрларини ўқиб олмоқчи бўлгандек тикилиб турган Арслон бирдан безовта бўлиб тепалик устига югуриб чиқди-да, ирилла-ганича у ёқдан, бу ёққа юриб, яна чопиб пастга тушди, кейин яна юқорига тирмашди. Сал ўтмай енгил машина моторининг товуши эшитилди. У ариқ ёқалаб буянзор оралаб ўтган йўлга қаради. Ёб бўйидан қаймоқранг фургон «Жигули» қайиқдек чайқалиб келарди.

— Оллаберган-ку, - хаёлидан кечирди у. Машина пахса уй олдида тўхтади. Ит ит-да, жон ҳолатда кўча томон отилди.

— Арслон, ма бўх, бўх!! - Итни чақирди Жумавой. Лекин ичичда «Оллаберганни танирди-ку», - деб ажабланиб қўйди. Шундай бўлса-да, севиниб илмакни йиғиштира бошлади. Шу орада машинадан Дилором тушиб, уйга кириб кетди. Сарипаранг, узун бўйли йигит эса машина олдида уни кутиб турарди. Думини ўйнатганича билқанглаб, эгасини олдига қайтиб келган Арслон, Жумавойнинг теварагини бир айланиб чиқди-да, яна ҳаворанг кўйлакда гердайиб турган Оллаберганга ташланди.

— Арслон, кўр бўлдингми? Нима бало бўлди, сенга бугун? - деди Жумавой кейин ёғоч оёқларини тўққиллатиб, бир қўлида челакни, иккинчи қўлида илмакни кўтарганича томорқани оралаб уй томон қараб юрди. Уй билан ёб орасидаги ўн беш метрча келадиган томорқа сувсизликдан қақраб ётибди. Бир пайтлар мева бериб турган олма, ўрик, олмурд дарахтлари ҳам бегона ўтлар орасида сувсизликдан оловда куйгандек қорайиб, қуриб ётибди.

— Жумми, балиқни нуқул ўзинг еяберарکансанда. Ушур ҳам чиқариб туриш керак, жўра, - деди кўзлари ўғри мушукники каби ўйнаб Оллаберган.

— Ушир сендан ўргилсин Оллак, оч машинангни капотини, - деди Жумавой. Сўнгра жўраси билан кўришиб, ҳол-аҳвол сўрашаркан, челакдаги балиқларни сувдан олиб, машинага ташлади.

— Энди оладиганимни олдим, кетаман, - деди Оллаберган ва овозини пасайтириб:

— РайПОда мажлис бўлганди, кечга қолиб юрма, деб Диломни олиб келдим, - деди. Шу пайт Дилором чиқди. У кийимларини алмаштириб, устига халат кийиб олган эди.

— Бу не туриш, қани уйга киринг, Оллаберган ака.- Кейин эрига гина қилган бўлди, — уйга ҳам таклиф қилмапсиз, жўрангизни.

— Жўрани таклиф қилмайдилар, босиб-янчиб ўзи кираверади.

Эркин ЭРМАТОВ.

(Давоми бор).

ISHONCH

МУАССИС:
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир
Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Ж.Алимхўжаева, М.Одилова, Э.Воҳидов, С.Остонов, М.Расулов, Э.Ёқубов, В.Зверев (бош муҳаррир ўринбосари-«Ишонч-Доверие»), М.Олимов, М.Содиқов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78, 136-58-45; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама, эълонлар бўлими 56-87-63

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи; 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Умумий адади 14.002 нусха. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди 22.50

Буюртма Г— 824. 1 2 3 4 5 6